

Έφηβικά θέματα

Αίσθήματα κατωτερότητας

Φανταστείτε, παιδιά, έναν κόσμο όπου όλοι θα ήμασταν ίδιοι. Θά είχαμε τά ίδια χαρακτηριστικά, τά ίδια ενδιαφέροντα, θά κάναμε τά ίδια λάθη, θά σκεφτόμασταν μέ τόν ίδιο τρόπο, θά προτιμούσαμε πάντα τά ίδια πράγματα, θά κάναμε τά ίδια όνειρα γιά τό μέλλον, θά διαλέγαμε όλοι τό ίδιο επάγγελμα, θά φορούσαμε τά ίδια ρούχα, θά διαβάζαμε τά ίδια βιβλία... Θά τό θέλατε;

Φανταστείτε μιά προσωπικότητα ακριβώς ίδια μέ τή δική σας... Σκεφτείτε ένα αντίγραφο σας πού νά συμπεριφέρεται, νά δουλεύει, νά γελάει, νά αγαπάει όπως έσείς! Σας άρέσει;

Νομίζω πώς δέν θά υπήρχε ανάπτυξη καί ενδιαφέρον στή ζωή, αν όλοι ήμασταν ίδιοι. Η διαφορετικότητα είναι αὐτή πού συνθέτει τήν ομορφιά τοῦ κόσμου καί συντελεῖ στήν πρόοδο... Άλλωστε ή κοινωνία, προκειμένου νά ἀπαρτίζει ένα ἀρμονικό σύνολο, χρειάζεται τόν κάθε ἄνθρωπο μέ τά ιδιαίτερα χαρίσματά του. Μπορούμε νά σκεφθοῦμε τό σῶμα νά ἀποτελεῖται μόνο ἀπό χέρια ἢ μόνο ἀπό μάτια;

Κάθε ἄνθρωπος εἶναι προικισμένος μέ διάφορα προσόντα καί ικανότητες. Άλλος ζωγραφίζει ὠραῖα, ἄλλος παίζει μουσική, ἄλλος κάνει πρωτότυπες κατασκευές... Άλλοι τά καταφέρνουν στόν γραπτό λόγο, ἄλλοι διακρίνονται γιά τήν εὐφράδειά τους... Ένας

είναι πιό έξυπνος, άλλος πιό εύχάριστος στήν παρέα... Ποικιλία χαρισμάτων.

Βέβαια, μᾶς συμβαίνει συχνά νά ζηλεύουμε χαρίσματα πού δέν τά ἔχουμε. Δυσκολευόμαστε τότε, στεναχωριόμαστε, νιώθουμε κάπως κατώτεροι ἀπό τούς άλλους. Κι ἂν αὐτά τά δυσάρεστα συναισθήματα κυριαρχήσουν μέσα μας, τότε δημιουργοῦνται τά λεγόμενα «κόμπλεξ», συμπλέγματα κατωτερότητας.

Δέν ὑπάρχει ἄνθρωπος πού νά μὴν ἔνιωσε ποτέ μέσα του ἕνα αἶσθημα κατωτερότητας. Ὅλοι κάποια στιγμή ἐπιθυμήσαμε κάτι καλύτερο γιά τόν ἑαυτό μας πού δέν μπορούσαμε ὅμως νά τό ἔχουμε καί αὐτό μᾶς ἐνόχλησε. Νιώσαμε ἀρχικά **ἀμήχανα** καί στή συνέχεια **μελαγχολικά**. Μετά περάσαμε ἴσως στήν **ἀπομόνωση** ἢ ἐκδηλώσαμε **ἐπιθετικότητα**.

Ἄν ὅμως μάθουμε νά ἀντιμετωπίζουμε σωστά αὐτά τά αἰσθήματα κατωτερότητας, δέν θά φτάσουμε σέ ἐκεῖνες τίς συμπλεγματικές καταστάσεις πού ὀνομάζονται «κόμπλεξ» καί ταλαιπωροῦν πολύ καί ἐμᾶς καί τούς άλλους γύρω μας.

Τί, νομίζετε, παιδιά, θά μπορούσε νά δημιουργήσει μέσα μας αἰσθήματα κατωτερότητας; (Ἀφοῦ *πρῶτα ἐκφραστοῦν τά παιδιά, παρουσιάζουμε συστηματικότερα τίς κύριες αἰτίες*).

Κύριες αἰτίες

1. Μιά σωματική ἀναπηρία: ὅταν ἕνα παιδί ἔχει κάποιο πρόβλημα ὑγείας καί δέν μπορεῖ νά κινεῖται ὅπως τά ὑπόλοιπα παιδιά· ἰδιαίτερα ὅταν τό πρόβλημα αὐτό γίνεται ἀντιληπτό στους άλλους καί δέν εἶναι δυνατό νά ἀποκατασταθεῖ.

2. Μιά ἀτέλεια στήν ἐμφάνιση: ἂν τό ὕψος ἢ τό πάχος μας δέν εἶναι ὅπως θά τά θέλαμε, ἂν τά μαλλιά ἢ τά μάτια μας δέν μᾶς ἀρέ-

σουν, αν έχουμε φακίδες ή ακμή στο πρόσωπο ή κάποιο σημάδι...

3. Ἡ δύσκολη οικονομική κατάσταση στην οἰκογένεια: όταν ένα παιδί στερεΐται πράγματα τὰ ὁποῖα θά ἐπιθυμοῦσε, ἐνῶ τὰ βλέπει στούς συμμαθητές του, ἰδιαίτερα ὅταν αὐτή ἡ στέρηση τόν κάνει νά ντρέπεται.

4. Χαμηλή ἐπίδοση στό σχολεῖο: ἂν δέν τὰ καταφέρνουμε στά μαθήματα, ἔχουμε ἀλλεπάλληλες ἀποτυχίες στά διαγωνίσματα, δέν παίρνουμε τούς βαθμούς πού θά θέλαμε καί βλέπουμε τούς φίλους μας νά μᾶς ξεπερνοῦν.

5. Μιά ἀψυχολόγητη συμπεριφορά: εἴτε τῶν γονιῶν μας, ὅταν π.χ. μᾶς συγκρίνουν μέ τὰ ἀδέρφια μας πού ἐνδεχομένως νά ὑπερέχουν σέ κάποιες ἱκανότητες, εἴτε τῶν καθηγητῶν, ὅταν χρησιμοποιοῦν τήν ὑπερβολική αὐστηρότητα ἢ τήν εἰρωνεία, εἴτε τῶν συμμαθητῶν μας, ὅταν μᾶς προσβάλλουν ἢ μᾶς κοροϊδεύουν.

Γιά ὅλους τούς παραπάνω λόγους εἶναι φυσικό νά δημιουργηθεῖ μέσα μας μιὰ δυσάρεστη διάθεση, ἓνα αἶσθημα κατωτερότητας. Αὐτό, ὅπως ἤδη ἔχουμε ἐπισημάνει, δέν συμβαίνει μόνο σέ μᾶς καί ἀπό μόνο του δέν χαρακτηρίζεται κόμπλεξ. **Οἱ κομπλεξικές καταστάσεις εἶναι πιό σύνθετες.** Κι αὐτές, βέβαια, μέ τή βοήθεια τοῦ Θεοῦ καί τῶν ειδικῶν μποροῦν σέ σημαντικό βαθμό νά ξεπεραστοῦν.

Γιά νά τίς προλάβουμε ὅμως πρὶν δημιουργηθοῦν, ἄς μάθουμε νά σκεφτόμαστε ὠριμα καί νά ἀντιμετωπίζουμε σωστά κάθε μειονεξία μας. (*Ὅσα ἀκολουθοῦν ἀντιστοιχοῦν σέ καθεμιά ἀπό τίς παραπάνω αἰτίες*).

Ἀντιμετώπιση

1) Ὑπάρχουν πολλά παραδείγματα ἀνθρώπων πού ἡ ἀναπηρία τους στάθηκε ἀφορμή γιά μιὰ θαυμαστή ἐξέλιξη. Γνωρίζετε ποιός εἶναι ὁ εὐεργέτης χιλιάδων τυφλῶν ἀνθρώπων; Ὁ **Λουδοβίκος Μπράιγ**, ὁ ὁποῖος τό 1824 -στά δέκα πέντε του χρόνια- βρῆκε ἕναν κώδικα γραφῆς καί ἀνάγνωσης γιά τούς τυφλούς! Ὁ Λουδοβίκος, ὅταν ἦταν τριῶν ἐτῶν, παίζοντας στό ἐργαστήρι τοῦ πατέρα του τραυμάτισε πολύ σοβαρά τό ἕνα του μάτι. Εἶχε μπεῖ ἐκεῖ δίχως κανεῖς νά τόν πάρει εἶδηση, καί προσπαθοῦσε μέ ἕνα σουβλί νά ἀνοίξει τρύπα σέ δέρμα, ὅπως εἶχε δεῖ νά κάνει ὁ πατέρας του. Τό σουβλί ὅμως ξέφυγε ἀπό τά παιδικά του χεράκια καί ἔγινε τό ἀνεπανόρθωτο κακό. Δυστυχῶς ὄχι μόνο πληγώθηκε τό ἕνα του μάτι, ἀλλά ἡ πληγή μολύνθηκε, ἡ μόλυνση προχώρησε καί στό ἄλλο μάτι, καί μετὰ ἀπό δύο χρόνια ὁ Λουδοβίκος ἦταν πλέον τυφλός. Ἡ συμφορά αὐτή ὅμως τόν ἀνέδειξε μεγάλο εὐεργέτη τόσων πονεμένων ἀνθρώπων πού στεροῦνται τήν ὄραση... Μέχρι σήμερα, ἀκόμη καί τά προηγμένα συστήματα ἠλεκτρονικῆς ἐπεξεργασίας κειμένου πού ἔχουν οἱ τυφλοί στή διάθεσή τους χρησιμοποιοῦν τόν κώδικα «Μπράιγ». *(Μποροῦμε, ἐπίσης, νά θυμίσουμε στά παιδιά τήν Ἑλεν Κέλλερ καί τόν Στέλιο Πισῆ, βλ. «Ἐλθέτω ἡ βασιλεῖα Σου», σ. 87-90).*

Ἄν μιὰ ἀσθένεια, παιδιά, δέν μᾶς ἀφήνει νά κάνουμε κάποια πράγματα, ἔχουμε ὅμως σίγουρα τή δυνατότητα νά κάνουμε κάποια ἄλλα. Ἀξιοποιώντας ὅσες δυνάμεις μᾶς ἔδωσε ὁ Θεός, θά διαπιστώσουμε πῶς μποροῦμε νά δημιουργήσουμε καί νά προσφέρουμε πολύ περισσότερο ἀπό ὅσα φανταζόμασταν.

2) Ἡ ὁμορφιά φθείρεται καί χάνεται μέσα στόν χρόνο. Δεῖτε μιὰ φωτογραφία τοῦ παπποῦ καί τῆς γιαγιᾶς σας στά νιάτα τους... Ἐξάλλου, ἀληθινά χαριτωμένο καί συμπαθητικό κάνει τόν ἄνθρωπο

ή όμορφιά τής ψυχής του. Σ' αυτή τήν όμορφιά νά στρέψουμε τό ενδιαφέρον μας καί νά καταβάλουμε κάθε προσπάθεια γιά νά τήν αποκτήσουμε.

3) **Οί μεγάλοι έθνικοί ευεργέτες** μας έζησαν τά παιδικά τους χρόνια μέσα στή φτώχεια, μέ στερήσεις πολλές. Κι όμως, όλα όσα υπέμειναν τούς ώθησαν γιά νά δουλέψουν, νά δημιουργήσουν, νά προσφέρουν στούς συνανθρώπους τους. Νά μήν αποθαρρυνόμαστε μπροστά σίς οικονομικές δυσκολίες. Μέ γενναιότητα νά υπομένουμε καί μέ θάρρος νά παλεύουμε γιά νά τίς ξεπεράσουμε.

4) **Ή επίδοσή μας στό σχολείο βελτιώνεται μέ μεγαλύτερη επιμέλεια.** Έχετε ακούσει τόν μύθο γιά τόν λαγό καί τή χελώνα. Ό άξεπέραστος στήν ταχύτητα λαγός ζέγνοιαστος άποκοιμήθηκε, ένω ή χελώνα βαδίζοντας άργά-άργά αλλά σταθερά καί άσταμάτητα έφτασε πρώτη στό τέρμα. Ένας εύφυής μαθητής, επαναπαυόμενος στήν εύφυΐα του, άν άμελήσει τό διάβασμά του, δέν θά καταφέρει νά πετύχει τούς στόχους του. Δέν αποκλείεται νά τόν ξεπεράσει ένας άλλος, πού ίσως δέν έχει τήν έξυπνάδα του, δείχνει όμως μεγαλύτερη επιμέλεια.

5) Δυσκολότερα θεραπεύονται τά τραύματα πού δημιούργησε μέσα μας μιá λανθασμένη συμπεριφορά είτε τών γονιών μας είτε τών καθηγητών ή τών συμμαθητών μας. Άλλά καί σ' αυτή τήν περίπτωση, άν ανοίξουμε τήν καρδιά μας σέ **πρόσωπα εμπειρα καί έμπιστα, πού αγαπούν τόν Θεό καί μάς,** μπορούμε μέ τή δική τους βοήθεια καί τή συνεργασία νά τά επουλώσουμε.

Γενικότερα, παιδιά, γιά νά ξεπερνοῦμε εύκολότερα τά όποια αίσθήματα κατωτερότητας (*μοιράζουμε τό ένθύμιο μέ τίς ακόλουθες συμβουλές, βλ. CD μέ ύλικό*):

α) νά έξετάζουμε τόν έαυτό μας καί νά έντοπίζουμε μέ ακρίβεια

τί μᾶς ἐνοχλεῖ καί μᾶς στεναχωρεῖ

β) νά ἀποδεχόμαστε μέ ἀπλότητα καί εἰλικρίνεια τίς ἐλλείψεις καί τίς ἀδυναμίες πού διαπιστώνουμε στόν ἑαυτό μας

γ) νά μὴν ἀποθαρρυνόμαστε, ἐφόσον τέτοιες καταστάσεις εἶναι γνῶριμες σέ ὅλους καί μποροῦν νά ἀντιμετωπιστοῦν

δ) νά ἱεραρχοῦμε σωστά τίς ἀξίες, ὥστε νά μὴν κλέβουν τό ἐνδιαφέρον μας ἡ ὁμορφιά, ὁ πλοῦτος, τὰ πτυχία... ἀλλά νά ἐπιδιώκουμε τήν ὁμορφιά πού δέν φθείρεται, τόν πλοῦτο πού δέν χάνεται, νά προσπαθοῦμε νά γίνουμε ὄχι «πολυπτυχιοῦχοι» ἀλλά ἀληθινά μορφωμένοι, ἀκέραιοι ἄνθρωποι. Ἀντί νά ἐπιζητοῦμε, δηλαδή, χαρίσματα ἐντυπωσιακά, νά ἐπιδιώκουμε αὐτά πού οὐσιαστικά ἀξίζουν καί μποροῦμε ὅλοι νά τὰ ἀποκτήσουμε, ὅπως π.χ. νά γίνουμε ἄνθρωποι ἀγάπης (βλ. Α΄ Κο 12,30).

ε) νά ἀνακαλύψουμε, τέλος, ὅλα τὰ χαρίσματα πού χάρισε σέ μᾶς ὁ Θεός καί νά τὰ ἀξιοποιήσουμε.

Αὐτό τό θέλει καί ὁ ἴδιος ὁ Θεός. Μᾶς τό φανερώνει μέ μία ἀπό τίς παραβολές: **τὴν παραβολὴ τῶν ταλάντων** (εὐαγγελικό ἀνάγνωσμα τῆς ΙΣΤ΄ Κυριακῆς τοῦ Ματθαίου). (*Ἐὰν τὰ παιδιά τῆ γνωρίζουν, μποροῦν τὰ ἴδια νά τῇ διηγηθοῦν ἢ ἐμεῖς νά τὴν παρουσιάσουμε συνοπτικότερα ἀπὸ τὴν ἀκόλουθη διήγηση*).

Στὴν παραβολή αὕτῃ ὁ Κύριος παρουσιάζει ἕναν πλούσιο ἄνθρωπο πού ἔφυγε σέ ξένη χώρα, ἀλλὰ πρὶν τὴν ἀναχώρησή του κάλεσε τοὺς δούλους του, γιὰ νά τοὺς ἐμπιστευτεῖ τὴν περιουσία του. Στόν πρῶτο δοῦλο ἔδωσε πέντε τάλαντα (=νομίσματα μεγάλης ἀξίας), στόν δεύτερο δύο καί στόν τρίτο ἕνα τάλαντο. Ἀνάλογα μέ τίς ἱκανότητες πού εἶχε ὁ καθένας, πῆρε ἕνα μερίδιο τῆς περιουσίας γιὰ νά τό ἐκμεταλλευτεῖ καί νά τό αὐξήσῃ, μέχρι νά ἐπιστρέφῃ τό ἀφεντικό. Πραγματικά, ὁ πρῶτος δοῦλος πού πῆρε τὰ πέντε τάλαντα

δούλεψε σκληρά καί τά διπλασίασε, απέκτησε ἄλλα πέντε. Τό ἴδιο πέτυχε καί ὁ δεύτερος δοῦλος. Ἀξιοποιώντας τά δύο τάλαντα κέρδισε ἄλλα δύο. Ὁ τρίτος ὅμως δέν ἔκανε τίποτε ἄλλο παρά μόνο ἔσκαψε στό χῶμα καί ἔκρυψε τό τάλαντο πού τοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ κύριός του.

Μετά ἀπό πολύ καιρό, ὁ ἄρχοντας ἐπέστρεψε. Καλεῖ τούς δούλους του νά τοῦ δώσουν λογαριασμό γιά τήν περιουσία πού τούς ἐμπιστεύθηκε. Ἐρχεται πρῶτος αὐτός πού πῆρε τά πέντε τάλαντα καί τοῦ δίνει ἄλλα πέντε λέγοντας:

- Κύριε, πέντε τάλαντα μοῦ παρέδωσες. Νά, ἄλλα πέντε τάλαντα κέρδισα μέ αὐτά.

- Εὖγε, καλέ καί ἐμπιστε δοῦλε μου! Σέ λίγα φάνηκες ἀξιόπιστος, πολλά τώρα θά σοῦ δώσω. Ἔλα στή χαρά τοῦ κυρίου σου! τοῦ εἶπε φανερά ἱκανοποιημένος ὁ κύριός του.

Ἦρθε ἔπειτα ἐκεῖνος πού εἶχε πάρει τά δύο τάλαντα.

- Κύριε, δύο τάλαντα μοῦ παρέδωσες. Νά, ἄλλα δύο τάλαντα κέρδισα.

- Εὖγε, καλέ καί ἐμπιστε δοῦλε μου! Σέ λίγα φάνηκες ἀξιόπιστος, πολλά τώρα θά σοῦ δώσω. Ἔλα στή χαρά τοῦ κυρίου σου! ἐπανεέλαβε μέ τήν ἴδια ἱκανοποίηση ὁ ἄρχοντας τῆς παραβολῆς.

Ἐφτασε καί ἡ σειρά τοῦ τρίτου, πού εἶχε πάρει τό ἕνα τάλαντο. Αὐτός μέ αὐθάδεια μίλησε στό ἀφεντικό του:

- Κύριε, γνωρίζω ὅτι εἶσαι σκληρός ἄνθρωπος. Θερίζεις ἐκεῖ πού δέν ἔσπειρες καί μαζεύεις ἀπό 'κεῖ πού δέν σκόρπισες. Φοβήθηκα, λοιπόν, καί ἔκρυψα τό τάλαντό σου στό χῶμα. Νά, πάρε πίσω τό τάλαντό σου.

- Δοῦλε πονηρέ καί τεμπέλη! ἀποκρίθηκε τότε ὁ κύριός του. Γνώριζες ὅτι θερίζω ἐκεῖ πού δέν ἔσπειρα καί μαζεύω ἀπό 'κεῖ πού δέν θέρισα! Ἐπρεπε τουλάχιστον νά δώσεις τό τάλαντό μου σιούς τρα-

πεζίτες, ώστε όταν επιστρέψω να μπορώ να πάρω τον τόκο.

Καί ἔδωσε διαταγή ὁ κύριος τῆς παραβολῆς νά τιμωρηθεῖ παραδειγματικά ὁ δοῦλος πού ἄφησε ἀναξιοποίητο τό τάλαντο πού τοῦ ἐμπιστεύτηκε.

Στόν καθένα μας ὁ Θεός, παιδιά, ἔδωσε τάλαντα, διάφορα χαρίσματα: τήν ὑγεία, τή δυνατότητα νά μορφωθοῦμε καί νά δουλέψουμε, φυσικές ἀρετές καί ἰδιαίτερα ταλέντα. **Ἀπό μᾶς ζητᾶ νά τά ἀξιοποιήσουμε.** Ἄν τό κάνουμε, θά γίνουμε **ὠφέλιμοι στούς συνανθρώπους** μας καί **θά ἀσφαλίσουμε τόν ἑαυτό μας ἀπό τά διάφορα αἰσθήματα κατωτερότητας.**

Ἄς μήν παραπονιόμαστε γιά δῆθεν ἄνιση κατανομή καί ἄς μή ζηλεύουμε τούς ἄλλους γιά τά χαρίσματά τους. Ἀντίθετα, ἂν ἀνακαλύψουμε ὁ καθένας τά δικά του χαρίσματα, τότε κι ἐμεῖς θά εἴμαστε χαρούμενοι καί εὐτυχεῖς, ἀλλά καί στούς γύρω μας θά εἴμαστε εὐεργετικοί.

Κάποτε θά κληθοῦμε νά δώσουμε λόγο γιά τά τάλαντα πού δέν ἀξιοποιήσαμε καί... θάψαμε ὅπως ὁ δοῦλος τῆς παραβολῆς. Γιά τόν χρόνο πού ξοδέψαμε ἄσκοπα χωρίς νά θυμόμαστε ὅτι εἶναι δῶρο τοῦ Θεοῦ, ὅπως καί ἡ ζωή καί ἡ ἐλευθερία πού μᾶς χαρίζει· τάλαντα πού πολλές φορές δέν ἀξιολογοῦμε.

Ὁ ἄρχοντας τῆς παραβολῆς ἐπιβράβευσε τούς δούλους πού ἐργάστηκαν καί πολλαπλασίασαν τά τάλαντά τους. Τιμώρησε ὅμως αὐστηρά τόν δοῦλο πού ἔφερε πίσω τό ἓνα τάλαντο. Κι ὅμως ὁ τρίτος δοῦλος δέν ἔκανε κάποιο κακό, ἀπλᾶ δέν ἐργάστηκε, ἀμέλησε καί ἀδράνησε. Ὁ Κύριος ἐπαινεῖ τήν ἐπιμέλεια ἀλλά ἡ ραθυμία καί ἡ τεμπελιά, ἡ ἀδιαφορία γιά ὅσα ὁ Θεός μᾶς χαρίζει δέν ταιριάζουν στό παιδί τοῦ Θεοῦ. Ἀντί λοιπόν νά γκρινιάζουμε καί νά χάνουμε τόν χρόνο τῆς ζωῆς μας, ἄς κάνουμε ἀπό τώρα ἓνα νέο ξεκίνημα!

Μήν αφήνετε, παιδιά, νά σᾶς ταλαιπωροῦν σκέψεις ὅπως: «Γιατί ἐγώ δέν ἔχω τόσα ταλέντα ὅσα ὁ τάδε... γιατί δέν τά καταφέρνω τόσο καλά σ' αὐτό ὅπως ὁ φίλος μου... γιατί δέν παίζω πιάνο, βιολί... ἢ βόλεϋ, μπάσκετ ὅπως τόσοι ἄλλοι...». Εἶναι κρίμα νά ἀχρηστεύεις τά δικά σου χαρίσματα, θάβοντάς τα πίσω ἀπό τέτοιες συγκρίσεις. **Σοῦ ἔδωσε ὁ Θεός τάλαντα. Ψάξε νά τά βρεῖς καί δούλεψέ τα!**

ΟΠΤΙΚΟΑΚΟΥΣΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ

1. *Εἰκόνα μέ τήν παραβολή τῶν τάλαντων.*
2. *Παιχνίδι παρατηρητικότητας.*
3. *Ἐνθύμιο: «Ξεπέρασε τά “κόμπλεξ”...».*